

ԼՐԱԳԻՐ

Է. Նոյայ համար Տարեկան հա-	դերձ Օրաբերրով 180 դ՛
Վեցամսեայ „ „ „	100 „
Գաւառաց համար Տարեկան հա-	դերձ Օրաբերրով 200 „
Վեցամսեայ „ „ „	100 „
Մեծ բիւր՝	2 դ՛
Օրաբերր	20 փք

Մանուգանց տողը մեկ անգամի համար
3 դերիւ անգամի համար 2 դը
Դուրս գացած լրացրաց համար ծախս-
քը Խմբագրութեան վրայ է:
Էրացրոյս վերաբերեալ համանկ կտա՞ր
և՛ իցէ գրութիւն Խմբագրի==ՏՅՈՒՆ-
ՆԻՆ պիտու՞ն ուղղուի: և՛ համարը ծախս-
քըն՝ պէ՛տ էր իրենով վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դասմանակէ մ'ի վեր ծագած ներ-
քին դժուարութիւնները, որք Ռ. Ղը-
րան խորին ուշադրութիւնը գրաւած
են, հետ զհետէ իրենց սպառնալից կեր-
պարանքը կը կրօնայնենեն : Երբէն Պա-
րատաղցիներուն ինք իրն ընդունուելով
կատարուելու վայտ և կայսերական կա-
ռավարութիւնը փոքրիկ նաւահանգիստ
մը շնորհէց անոնց, և մեհափառ. Ինք-
նորայն ալ շողենաւ որ պարզեց, որ
ճովայնի հաղորդակցութեան առաջին
միջոց մը կը մատակարարէ Սեբօստիշ-
խանին : Այլ քիչով իշխանը Պէլլիատի օս-
մանեան բերդերուն պարպուիլը կը պա-
հանէ զարձեալ, բայց Ռ. Ղըրան դէմ
ուղղակի դժուարութիւն մը հանած է-
ն : Դասմանից Պարտոս իշխանին Սոստան-
դընուղօին գալու և ըստ սովորութեան
օգոստոսափառ Սուլթանին ներկայանա-
լու համար ըրած բանակցութիւններն
յաջորդութեամբ 'ի գլուխ ելան և թե-
պէտ կըսուի թէ իշխանին խորհրդա-
կաններէն որմանք անոր յանձն տուած
պայմաններուն չեն հաւելի, բայց իշ-
խանը կը պատրաստուի ելիք մայրաքա-
ղաք գալու, որով Սօյաւ-Ս. արքեպի-
սեոս ծագած դժուարութիւնն ալ կը
լուծուի : Յունաստանի սահմանադըլ-
ներուն վայր կայսերական գորաց ներկա-
յութիւնն ապստամբական շարժումներն
արգելից : Սամսի մէջ Երիթարքի պե-
տին դէմ ծագած գիգուսութիւնները
պարտասեան : Ընդհանրեան ալ Լուս-
սուհ Բէրամիի ձայնը չստի իր :

Այս փայտ միայն Արխիեպիսկոպոսական
բուլթիւնը • այն ալ իր առաջին կարեւ
ւորութիւնը կորսնցուց • և ամեն կող
մանէ յոյս կայ որ քիչ օրէն կը խաղաղիք •
Բայց կայսերական կառավարու
թեան առջև բացուած զօրժուելու
թեան ընդարձակ ապարդէյն այս զբ
նարութիւնաց լուծմամբ միայն չկեր
ջնար • Բանի մը տարիէ 'ի վեր աեւ
բութեան ամենէն մեծ դժուարու
թեանց մէկն ալ դանձալին ներգլխիւն
եղած է • որուն վրայ շատ անգամ քա
ղաքական դժուարութիւններ ալ աւել
նայով • իրաց վիճակն առուելի ևս շը
փութած • և Եւրոպական դժուարու
թեանց բարձրման համար • ինչպէս ըզ
գալի կերպով կը տեսնուի • հիմնական
լարեկարգութիւններ պէտք են • որոց
ամենէն զխնամարէ է 1856ի խաթիւթի
Հիւմայունին կատարեալ դործադրու
թիւնը • Արդարեւ՝ այս շարժուել լուգ
րաց դիվուստ պաշտօնական աղբարա
լութիւնն մը բուռն յօշուածոց հրա
տարակութիւնը կարգիլու • բայց օրէն
քը հրատարակութեան պեղծութիւնը
պատժելով՝ անկեղծ և արդարախոհ
վիճարանութիւններ ու խորհրդածու
թիւններ ընելու ապատուութիւնը չըլա
նար Օսմանեան լրագրաց • Անք ալ
կրնանք ըսել որ բնուս այս շաւղին խոտու
րած չենք • և օրինաց առաւ ապատու
թիւնն ամենայն անկեղծութեամբ և ար

գարսիական թեմամբ գործածելու ջանք ըրած ենք և միշտ կրնենք: Ուստի և բնաւ տարակից չունինք որ երր լրացիլը մ'անկեղծ և արդարական կարծիք մը յայտնէ, կամ անժխտելի ճշմարտութիւններ պարունակող յօդուած մը պատշաճաբար հրատարակէ, օրէնքն աւել յետոյ չճանրանար, ինչպէս որ պաշտօնական ազգայնաբարութեան լեզուն ալ յայտնական կը ծանուցանէ:

Արդ այս նկատումն ընկե՛ ետև
զանք մեր արգարախոհ ի և անկեղծ
կարծիքը յայանելու: Բանի մ'օրէ՛ի վեր
Մեմօրիալ Տիրութամբ իբի մէկ յօդուա-
ծը թարգմանել սկսած երբ, որուն մէջ
1856ի կոյսերական Խաթ[ի]նի ծաղման
մարտագոյնիքը պտտմանկան անսուտ ճըշ-
մարտութի խնամք ըն[ի] խոյողաց աշքին
առջև կր ներկայանան:

Ինչպէս այն յօդուածէն յայտնի էր աեանուի, Փարիզի դեսպանատեղովը Տաճկաստան ալ Եւրոպայի քաղաքաւորութեայ ազգայ դերըաստանին մէջ ընդունելով, Օգոստոսիտա Սուլթանն իր ամեն Հպատակայ ալ նոյն արտօնութիւնները շնորհեց՝ զորս քաղաքակրթութեայ աղբեր կը վայելէր ։ Բայց երկրին քաղաքական դաստիարակութիւնը շատ ետ մնացած ըլլալով, 1856ին Տաճկաստանի մէջ մտած մեծ փոփոխութիւնը վնիւն յարդ տակաւին կատարելապէս իր արդասիքը չտուաւ, և այս է պատճառ որ դէպարտութիւնները իր յաւաքումէն, Այս վերջններուն րաջնունմն առաջնոյն դործադրութեանը կը կարծաի ։ Այստեղիկան կառավարութիւնը զարուստ սիլլանայ համաձայն ժողովրդի, եան յառաջիմութեանը հարկաւոր եղած արտօնութիւնները շնորհէր և աւնոյց դործադրութեան վրայ հակեր և և կը հակէ ։ սակայն իր մեղքը շատ անգամաւնարտական գորութեան մը, այն է ժողովրդին աղխտութեանը հանդիպելով՝ ազարդիւն մնացած էր ։ Ժամէ ուրեմն որ ժողովուրդն ալ արժննալով քաղաքակրթութեայ ազգայ աստիճանին հասնելու համար պէտք եղած ջանքն ընէ ։ Առաւարտութիւնն կորմանէ արգիւն սիսուած բարեկարգութեանց շարունակութիւն և իրական դործադրութիւն ։ ամեն կարգէ, կրօնքէ և աղգութեանէ եղը ժողովրդոյ կորմանէ ալ նրելթական և ինոյական զարգացում, յառաջիմութիւն և աղխտութեան մոխանութիւն և նախադաշարմանը րաջնունմն ։ Այս է ահա վրկութեան ճանքան ։

Իսկ այս ծանրուն մէջ մանկու
յոյս կա՞յ թէ ոչ, Լէվոնիմ-Հէրբլ
լրտփրը չուզէր րորորովին յուսահատիլ,
«Ինքը կտախածած չնիք, կրտէ, Պու-
տոն Եւսի փաշտմունուն պէս նախա-
բարայ ծանայուն փափաքին վոյց, որ-
պէս զի անցեալ և նախընթաց Ինքնա-
կարոյ օրերուն քէչ աւանդու թիւններն
անհետացըննեն և ճշմարիտ բարեկար-
գութեանց տպագսեթ, քան թէ թույլ
գէշ հրովարտանքներով, որը տպարդւն
մնացած են, Իւրոպայի մէջ Դրանն ու-

նեցած տակաւաթիւ բարեկամաց վստա-
հութիւնը դարձեալ ստանան :

«Քանի՞նչ անըամ անցեալ տասն տարեւան մէջ կայսերական Խաթիւներ կամ Կայսրքոստան հրամանագիրներն կը ծանուցանէին այս կամ այն գեղջման բարձու մը որ տակաւին կը շարունակէ՝ ինչպէս Փարիզի դաշնադրութիւնն ըստորագրուած օրը։ Քանի՞նչ անգամ գանձը հիմնական խնայութիւններով պիտի բարեկարգուէր, և տակաւին խնայութիւն ըսուելու արժանի բան մը չկատարուեցաւ։ Քրիստոնեայիւրըն օրինաց առջև իրենց Խաւմ հպատակիւցներուն լայցարձակապէս հաւատարմութիւնը ըլլային, և ո՞վ չգիտեր որ մայրաքաղաքէն կէս փամ անկէն քրիստոնէի մը վկայութիւնը տաճկի մը վըկայութեան քով արժէք չունի, ինչպէս էր յիսուս տարի առաջ։ Այսպէս են նաև վարչութեան մնայած միւս շատ պարագայները։ Երգարև մայրաքաղաքիս մէջ մեծամեծ բարեկարգութիւններ եղան, և միտումն ալ կարճ ենք շտառանկ՝ թէ և կամայց կերպով՝ բարեբաւութեան կողմն է։ Բայց զաւանց մէջ Ռ. Գուռը չկրնար այնչափ սոփոել յառաջագիւնութիւնը, Ասիկա է որ գիտողները կը յուսահատեցնեն, և թէ ողետ կառավարութեան գլխաւոր անգամներն անձնապէս չեն կրնար մեղադրուիլ իրաց այս վիճակին համար, բայց ներքին և արտաքին ընդհանրութիւնն այս արդեամբաց պատասխանատուութիւնն անոնց վրայ էր ձգուա Եթէ նախկին մեծ Լսարքոսոսին և ներկայ արտաքին գործոց պաշտօնէին հանձնարի ու կարողութիւնն ունենցող անձինք չկարենան երկիրը միբիւլ, անգուտէ և անոր աղէկային վերակենդանութիւնն ու բարեկարգութիւնը յուստով։ Բայց թէ և գործը շատ գծուաբն է՝ կարելիութեամբ կը հաւատանք տակաւին ր։

Անք ալ կը հաւատանք այս կա-
րեւելութեան, և անոր զբաւական մը
կը համարինք երեսուն տարիէ ՚ի վեր
կատարուած մեծամեծ փոփոխութիւն-
ները. քանզի թիւ անխղովմալալ դի-
տող Մեկերկրին նոյն աստեղաւան բարդական
կիմակը հիմնականին ճեռ բողբոստէ,
մատարակոյտ անհուն տարբերութիւն
մը կը դասէ. Տաճկաց և քրիստոնէից
մէջ եղած յարաբերութիւններն յան-
շափս բարւոյքած, հպատակ ժողովոյոց
անհատական պատիւն ու իրաւունքը
յարդուած, կրօնական աստեղութիւն-
ները մեծ մասամբ վերածե՛կ կա՛մ մեզ-
մայրած, ո՞չ ապրելի տառեք ապագային
մէջ աւելի մեծ արարելութեանց նա-
խընթացներն են, որք ըստ ինքեան կը
հաստատեն որ թիւ այսչափ փոփոխու-
թիւնները կատարուեցան կայսերական
կառավարութեան քաղաքակրթիւ ջա-
նից շնորհիւ, աննոյսէ մեծերն ալ կըր-
նան կատարուիլ. Միայն թէ, ինչպէս
վերն ըմբի, ամեն կարգի ժողովուրդն
լինէ ալ իրենց կողմէն ջանաբաւ են կա-
ռավարութեան կատարել ուղած բա-
րեկարգութեանց օրաւնոյիլ ըլլալու

բարեկարգութիւններ՝ որք ոչ միայն հըս
պատակ ազգաց՝ այլև ()ամանեան մեծ
ազգին ալ յշինչ նուազ օգտակար են :

Աստուրիոյ կայսրն հրաման քրտա որ իր արտորաններուն մէջէն «Թագաւոր Լուսարաբիոյ և Վենետիոյ» խօսքը վերցուի և իր կայսերական զինանշանին վրայէն ալ նոյն Թագաւորութեան նշանն եկեր ջնդռնին Այս որոշումը կը նշանաւիէ թէ Լուսարաբիոյ և Վենետիոյ երկրները ոչ թէ պատերազմով առնըւած են իր ձեռքէն, այլ ինք իւր յօստար կամոր առաւ եւ Աստուրիոյ նահանգներուն մէջ ծառայող խոտլայցի զքականներն ալ՝ որոց թիւը 43 հազարի կը հասնի, Աստուր-խալապկան վերջէն դաշնադաւթեան վաւերացմանն անվիշապէս ետքը Վենետիկի սահմանազրու իր զգուհեցան խալապկան իշխանն իւր իր զգուհեցան համար:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻՔ

Լոնտրա 14 հոկտ .

Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Սաքսոնիայի թագաւորը գոհացուցիչ զիջումներ ընելով Բրուսիոյ, հաստնով խննտորագրուեցաւ։

Իտալիա Աւստրիոյ վճարելիք դրամեց առաջին բաժինը վճարելով, Աւստրիա ալ յոմպուրտի երկպէսեայ լծազն իտալիոյ յարմարեց։

Հռենդարիոյ Աւագածողոլը , նոյնիքեր
13ին պիտի բացուի .
Նիւ Եօրք . 14 հոկտ . Ոսկի 133. քամ-
արակ 42 :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՒՐ

Լոնտրա 16 հոկտ .

Յամ. քնդհ. պատար 29/1 - 29/1

Փարիզ 17 հոկտ.

Օսմ. ընդհ. պարտք 30—29,75

α φημ, 1863 250

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արիտէն եկած լուրերը ինչպէ՞ս ար-
դէն ալ ծանուցած ենք՝ ընդհանրա-
պէս ապստամբութեան նշուածումը խիստ
մօտ կը ջուլընեն։ Փարիզէն առնուած
հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ ար-
պրտամարիները եւրոպայի տէրութիւն-
նէն հարստութիւններուն միջոցաւ իրենց հը-
նազանդութեան պայմաններուն վրայ կը
բանակցին եղբի Քարլք։ Մուսթաֆա
փաշային հետ։ Աս թիւարքի լրագրին
այս լուրը սուտ հանելով՝ կրէն թէ ար-
պրտամարիներին առաջիկայ եւ ի պայ-
մանի հնազանդութիւն կը պահանջուի։

Այս կորսանքն անհայտն հոգի
 3 և Տ թիւերով, Էվթիմ— Էւրբիւ լը
 րարքին գրուած նամակներս ցայախի տե
 դեհուած խններ կուտան, որք ոչ միայն
 ապտաւորութիւնն իր վերջին շունչն
 մօտ հասած չէն ցուցներ, այլ ընդհան
 րաւորէն երկար զխորութիւն մ'ընե
 լաւ կարող վիճակ մէջ կը ներկայացը
 նեն, թող յիշեալ նամակներուն տ

ւաւոր և ընտիր մասը վշտացնէ ետև՝ տակաւին չուղեր յիշեալ թագին հրա-
ժարիլ, և փոխանակ գոնէ տգործու-
թեան առաջն առնել ջանալու, ընդ-
հակառակն նորանոր առիթներ կը մա-
տակարարէ:

Այս պատմեն թէ ասկէց քանի մը
շարքի մասը՝ թաղին մէջ պատուա-
ւոր տաճիկի մը գացեր և իր եկեղեցա-
կան զգեստները շուրջառ, վահան, թաղ
և այլն զորս պատարագ մատուցած ժա-
մանակ կը հաղնի, գրաւ տարով 20 լի-
րա փոխ խնդրել է:

Այս անվայել գործին և ասկից թա-
ղին մէջ ծաղած գայթակգութեան վե-
րայ Ս. Պատրիարք Զօր ուշադրու-
թիւնը հրաւիրելով կը խնդրուի որ յիշ-
եալ քարոզչին այն թաղին հետադրնե-
լու բարեհաճի, որպէս զի դժգոհու-
թեան պատճառը վերադարձ թաղին երկ-
սեռեան վարժարանն ալ կարենայ բաց-
ուիլ, որուն անհամբեր կապանն տեղ-
ւոյն երկսեռ մանկանց ծնողները:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հինգշաբթի օրը Սայիքը-Շա-
տի և Մալապիլը-Մուրուր շոգեշարժ
Ֆրգաթները լադմաթիւ գործ և պա-
տերադմաթիւ միջեր տարին Արիւտ:

— Այս օրը Մալապիլը շոգեշարժ
Ֆրգաթներն ալ Մալապիլի ծովերը
ները գնաց զօրք և պատերազմական մի-
ջերք տանելով:

— Խոսք կայ թէ Մալապիլի Վալ-
դիական գետալան Պ. Մերսիէ Կ. Պօ-
սոյ գաղղական գետալան պիտի անուա-
նի:

— Էվլեթ-Հէրալդը իր անցեալ
շարժու կայսերական կառավարութեան
կողմանէ օտար տէրութեանց գետալան-
ներուն զրկուած ծանուցադրել մը վրայ
խօսելով, որ օտար հպատակաց ըրած
վաշխաւութիւնները արդիւրեւ համար
անոնց գործակցութիւնը կը հրաւիրելու
գիտարարութիւն կընէր թէ վաշխաւու-
թիւն ընտրելով գլխաւորապէս հայերն
ըլլալով, կառավարութիւնը պէտք է որ
նախ անոնց գեղձուկները զայէ, և այլն:

Այդպիսի լրագրին այս անարդար
ամբաստանութեան լրագրոյ միջոցաւ
պատասխան տալ արժան չէինք հա-
մարած, փասն զի մեր խօսքը հայերէն
չգիտցող օտար լրագրի մը հասկընել
անկարելի ըլլալով ինչ որ ըսէինք՝ Ման-
զու մէկ ապարդիւն նիտաներուն նը-
ման յօդս պիտի ցնդէին: Ինչպէս
որ, ուրիշ անդամներ ալ ըսած ենք,
օտար լրագրոց մեր ազգին վրայ հրա-
տարակած սխալ գրութեանց արուելը
պատասխաններն այն ատեն կրնան նշա-
նակութիւն ունենալ՝ երբ եւրոպական
ընդունով մը գրուին: Մեր այս կարծ-
եաց համալիր բարեկամ մը Էվլեթ
մ'Օրիմոն նամակ մ'ուղղելով՝ Է-
վլեթ-Հէրալդ վերադրեալ անիրաւ
ամբաստանութիւնը հերքեց. գոհ ենք
որ յիշեալ գաղղական թերթին ալ ան-
կողմնակալ ոգւով զայն իր հինգշաբ-
թեան թուոյն մէջ հրատարակած է:

— Տրուպիոնին առնուած նամակ-
ները կը ծանուցանեն թէ ամսոյ 9-ին
յիշեալ քաղաքին մօտ եղած Գեփա-
յիտի Օսմանիէի անխոյ միջերանոցը
կրակ առնելով բռնկել է, և թէ պէտ
մարելու համար պէտք եղած օգնու-
թիւնները գացեր են քաղաքէն, լայց
շոգեշարժ մեկնած օրը այն է հոկտ. 10
ին տակաւին կայրի եղեր:

— Ընտրելի մէջ այս օրերս արձան
մը կանգնեցաւ ի յիշատակ Թոմ՝ Սե-
յրս անուն ծառարար կառավարակի մը,
որ իր կենաց մէջ առնուագին վաթսուն
և ութ ծնօթ ջախջախել է, երկու
հարիւր քիթ ատակակցուցեր, չորս
հարիւր երեսուն և մէկ աչք պայթե-
ցուցեր, և երեսունութիւն ծոծրակ խոր-
ասկեր է:

Չարմանալի է որ այս տեսակ դա-
ղանկան մենամարտութիւնները՝ որք
հին բարարարական դարերու յիշատակ-
ներ են, ոչ միայն ներքին կըլլան Անգ-
ղիոյ պէս քաղաքակրթեալ երկրի մը մէջ,
այլ և կը քաջալերուին և մինչև իսկ կը
վարձարին իրրեւ առաքնական և մարդ-
կօգուտ գործեր:

Ասկէց կրնայ հասկցուիլ թէ ո՞ր-
չափ դժուարութեամբ կը վերնան ժո-
ղովրդեան մը մէջ արմատացած դէշտ-
վորութիւնները:

• • • Խմբագիր Մատիս պատուա-
կան լրագրոյ:

Ռուսիոյ Արշադոյ լրագրին 788
թուոյն մէջ սեպտեմբեր 5 ամսաթիւով
երկրորդ նամակ մ'ալ կար բացի դարձ-
եալ առանց ստորագրութեան և դարձ-
եալ նոյն երևելիին կողմանէ գրուած,
իբրեւ պատասխան լրագրոյ 759 թուոյն
մէջ իմ կողմանէ հրատարակուած պա-
տասխանոյն: Այն նամակին պարու-
նակութիւնը քննութեան առնելով՝
տեսայ որ նամակագիրն իմ բոլոր դարձ-
ներս խորհելով սուտ ու սխալ վէպեր
ալ հնարած է զիս վատահամբաւելու
և ընթերցողին գայթակգութիւն պատ-
ճառելու նպատակաւ: Սակայն չգիտե-
նա թէ իւր հնարքը երբեք չպիտի յա-
ջողին, ըստ որում այս անգամ ծնար-
անութիւնը բաւական պարագայներով
հասարակաց ատենը պիտի հանեմ, ու
լով միանգամայն յայտնի պիտի տես-
նուի թէ անձնագրով, և անձաբանը, սը-
տակոսը, և այլն ո՞վ է:

Որովհետեւ նամակագիրը կը ջանայ
հաստատել թէ ես դրած եմ եղբօ-
րորդաց իրաւունքն եղող հայրենա-
կան ժառանգութիւն մը, ուստի կու-
գեմ այս անգամ պարզել այս խնդրը՝
որ խիստ գլխաւորն է ըստ նամակագրին
Առաջին պատասխանուոյ մէջ ա-
կամայ յայտնել թէ « յընտանեկան փե-
րոյ շարժելով անոնց 3000 քանկի չափ
տուէր »: Կամակարգին ծանր գայթակ-
արքար յայտարարութիւնն կողմէ սուտ
հանել և այնպէս հաւատցնել հասա-
րակութեան թէ՛ եղբորորդիքս մօրէ-
մերի ձեռքու աշխատած եմ, և թէ՛ նոյն
գումարը ոչ թէ նուէր ըրած եմ, այլ
որոքց իրաւանց մէկ մասն է՝ զոր դա-
տաստանու և լուսնութեամբ կը նշանա-
կէ իմ մէկ փոխանակող իրս պատճէնը:

— Հաւաստի ստացի եղբութիւնը, Եղ-
բայր ինձի հետ ընկեր չէր. անիկա երբ
անկողնոյ կը ծառայէր, Վարդիւն սըր-
բաբանը՝ որուն յիշողութիւնն արդարեւ
տեղի էր ու թոյլ տար յառաջ, եղբորս
տիկնօջը խնդրանքը անոր քով երթա-
լով կուգէ իմանալ թէ խոստովանու-
թիւն մ'ունենի ընկեր, նա կը պատաս-
խանէ թէ՛ « և ոչ մէկ բան մ'ունիմ », և
զուաւորեալ եղբորս ինամոցը իր յանձ-
նեմ, դարձեալ և դարձեալ հարցը-
ւելով՝ մի և նոյն պատասխանը կուրը-
նի. նաեւ՝ ըստ որում Վահրէի ազ-
գային առաջնորդարանը ժառանգական
գործոց տեսուչ (պէ յիշեալ) է, ազգա-
յին ժողովին ալ կը քննուի այս խոստ-
վանութիւնը, և ես այսպէս ըլլալուն ի
հաստատութիւն ունիմ՝ քովս գիր մը
ստորագրեալ Վահրէի ձեռքով երե-
ւել և խիստ պատուաւոր ազգայնիւրէ:
Եթէ եղբայրս ինձի հետ ընկեր եղած
ըլլար, արեւօք իւր հիւանդութեան
օրերուն մէջ իրեն ի խոստովանութիւն
մօտեցող պաշտօնական անձին՝ այն է
Վարդիւն սրբազանին՝ չէ՞ր յայտնել, և
միթէ եղբայրս անչափ անդուծ էր որ
ընտանիքը զսկէր՝ եթէ իմ վրայ ծոխու-
թիւն մ'ունենար. նաեւ՝ եթէ եղբորս
կողմանէ Վարդիւն սրբազանին րեւած
խոստովանութեան լուրը և ժողովոյն
հարցափորձերն իրարմէ տարբեր եղած
ըլլային, միթէ չէ՞ին կրնար եղբորս և
իմ մէջ իրաւարար կանգնելու համար

դատաստանական կարեւոր միջոցներու
ձեռնարկել: Այս չորին, որովհետեւ եղ-
բայրս կրկին և կրկին յայտարարութիւն
ըրած թէ ինքն և ոչ մէկ խոստովանու-
թիւն մը ունի ընկեր, Այս եղբու-
թիւնը եթէ Վարդիւն սրբազանը մոռ-
ցեր է կամ մոռնալ ստիպուելով
յանան Արշադոյ լրագրին թէ անիկա
թիւն չա՛ն, ընդհակառակն իմ քովս
պահուած է յիշեալ խոստովանու-
թիւնը հաստատող գիրք: — Այս օր
ձեռնարկեալ եղբայրս կրնայ ժըն-
տել թէ ես եղբորս ցաւալի մահուանէն
յետոյ առաւել կարեկցութեամբ իւր
նամակ մ'անոր ընտանիքը մէկ տան մէջ
ընկելով և ոչնչ խնայելով անոնցմէ,
մինչև այն օրը յորում Վրուսիոյ հիւ-
պատոսը, որովհետեւ այն ատեն Վը-
րուսիոյ հպատակ էի, կանչելով զիս ի-
մաց տուաւ թէ եղբորք տիկինը բող-
քած է: Իրուսիոյ հիւպատոսարանը
ըստ ամենայնի կը յարգէ արդարութիւ-
նը, ուստի Վարդիւն անուշութեան հար-
ցուցի թէ ի՞նչ իրաւանց վրայ կը հիմ-
նէ իւր բողքը, և թէ իմ վրաս որ և է
պահանջ մը հաստատող վաւերական
գրիւն ունի. հետեւաբար հիւպատոսը
ըստ օրինաց բոլոր կարեւոր քննութիւն-
ներն ընէլ յետոյ, վերջապէս յայտնեց
ինձ թէ արդարեւ տիկինը ընկերութիւն
հաստատող իրաւունք և փաստ չունի.
բայց՝ առաջարկեց որքոց համար շնորհ
մ'ընէ:

Ուստի երբ տեսայ թէ հիւպատո-
սը համաձայն ըլլալով տիկնոջ բողք-
քանոց անհիմն ըլլալուն՝ միայն առ շը-
նորհս կառաջարկէ ինձ սրտեալ գու-
մար մը յատկացնել եղբորորդեացս հա-
մար, յընտանեկան փերոյ շարժելով յան-
ձնն ասի, և ի վերջոյ՝ ուրիշ տուած
ներէս գում 38062 1/2 Լաւարիոյ սիւ-
նադրոյ մ'ալ փոխանակող մ'ալ
տուի ըստ օրինաց ստորագրեալ իմ հոգ-
մանէ և ուղղեալ յանուն եղբորս տիկ-
նոջ, Տիկինը ընտանեց և գրութեամբ
ալ հաստատեց թէ զաւկներն ալ մա-
սըն ունին այս գումարէն: Հաստատման
պայմանագրութիւն օր էր 1861 յունիս
20՝ Հաստատել յիշեալ գումարը՝ թէ և
տիկինը զայն փաճաւականի մը վրայ դար-
ձուցած էր. Հաստատել ազգային սովո-
րութեան համեմատ պահանջելով որ
մինչև յարեւնս հասանել որքոց, ըստ
որում անոնք ալ մասն ունին, ազգային
ժողովոյ կողմանէ ապահով միջոցաւ
արդիւնաւոր յիշեալ գումարը: Եւ
պայմանագրութիւն 52 օրի չափ ետքը զի-
ջայ վճարել երբ եղբայրս կրնանու-
թեան կողմանէ (այս միջոցին Վրուսիոյ
հպատակութիւնէն հրաժարած էի) 1277
շապտ. 22 ամսաթիւով և 297 համա-
լով գիր մը ստացայ, զորով իմաց կու-
տար ինձ թէ յիշեալ սովորութիւնը ի
գործ պիտի դրուի: Իմ այս հաստա-
տմանութիւնն ալ թէ դատաստանական
ծախք, այլ 12668 գումարէն տոկոս մը
հատուցանել պարտաւորեց զիս ըստ օ-
րինաց, սակայն ես արդէն յանձն առած
էի յօգուտս որքոց, որովհետեւ գիտէի
թէ փոխանակողի մը հատուցման ժա-
մանակը անցած ատեն օրէնքը կը հրա-
մայէ տոկոս տալ: Եւ այս է որ նա-
մակագիրը « դատաստանու վճարեց »
կրտէ, մինչեւ յիշեալ գումարը Եղբայ-
րս անուանեալ Պանքային (Պանք
ա՛լ ժիրթ) կանխաւ ի պահ տուած է ի
Իսկ փոխանակողին համար նաեւ ի
գրաւ զներս դարձեալ օրինաց հպատա-
կելու առթիւ է, ըստ որում ո՞վ որ
որքոց համար գիր կուտայ, յօրինաց կը
հարկադրի ապահովել զայն, ըստ հիւ-
պատարարանը: — Վրիսի ինչպէս եղ-
բորորդեացս ժառանգութեան մէկ մա-
սը կրնայ համարուիլ, քանի որ եղբօ-
րս ինձի հետ ընկեր չըլլալով հաստա-
ւած է. տիկինը թէ՛ ինքն և թէ՛ ու-
րիշներու միջոցաւ արդէն Հիւպատոսին
գիմած էր, բայց չստացուցաւ իր ան-
հիմն պահանջանոց մէջ, ըստ որում ըն-

կերութիւն հաստատող և ոչ երկառդ
գիր մը կըլլաւ ներկայացնել, և չէր կրն-
նար, փասն զի չկար և չկայ, այս եղեւ
ընթերցող տիկնոջ եղբայր և հիւպա-
տոսարանի առաջին թարգման Խաչէր
Եփէնիսին ալ ծածուկ չէր. և թէ քը-
րօջը բողքը իրաւացի ըլլար՝ անշուշտ
կը փութար պաշտպանել և այնպիսի
պատեհ տալի մը ձեռքէ չհանել յո-
րում արդարապէս Հիւպատոսն ըստ օ-
րինաց խոստութեան զբարւած էր լսել և
քննել այրի տիկնոջ մը յանուն որքոց
բարձրացուցած բողքը: — Կրտսեակ
գիրք այս նուէրս ժառանգութեան մը
մասն անուանել կը ջանայ տիկնոջ ինձ
տուած էրքէ գրով: սակայն յայտնի է
թէ երբ մէկը ստակ ընդունի, մանաւանդ
այնպիսի պարագայներով, անշուշտ գիր
մը պիտի տայ. տիկինը այս գիրք տուած
և ըսած է թէ իմ և որքոցս մասն ըն-
դունած եմ և ուրիշ պահանջ չունիմ.
կերեալ թէ նամակագիրը այս « մասն »
բառը կանխարկէ « իրենց մէջ եղած
թղթակցութիւնները կը վրայի » ըսե-
լով: Չարմանալի գիւտ. քանի որ տի-
կինը Հիւպատոսին գիմել էր, Հիւպա-
տոսը կրնար անիրաւի մաս մը մի այն
ապահանջելով, և միթէ տիկինը գոհ
կըլլար իրաւանց միայն մէկ մասն ըն-
դունելով: — Իսկ բողքային կը ստե-
կեր կրտէ թէ « քանի մը պատուաւոր
անձինք միջնորդ գնելով 5000 լիւր և և
ապ խոստացաւ եթէ « որքոց ձեռքէն
կարողանաւ մ'առնեն »: այնպիսի խոս-
տում մը ոչ ըրած եմ և ոչ ալ ընե-
լիք ունիմ, որովհետեւ դարձեալ « իւր
բախտը » առնելու պէտք չունէի և չու-
նիմ: — Չմոռնալ նշանակելու թէ
տուած նուէրս կանխաւ ինքն յուրեւել
համար միանգամայն իշխանութիւնէն առ-
նելը եղած 35000 լիւրայ գումար մը
յիշեալ դէպքէն բաւական ժամանակ
եղան ընդունած ատենս տուած անդոր-
րադիրս ինձի յիշեցնել կուգէ, թերեւ
ինքը միայն չգիտանալով թէ իշխանու-
թիւն մ'այս տեսակ գործերն իր օրինաց
համեմատ կը կատարէ և միշտ ապահով
ըլլալու համար ինչ որ ուզէ կը գրէ:

Միայն այս խնդիրը չէ, որ նամա-
կագիրը իր երկրորդ գրոյն մէջ կը յու-
գէ: Արեւ թէ՛ « Այս առաջին անգամը
չէ որ նորա երեսը վար առնուած է պաշ-
տօնական ատեններու մէջ՝ նաեւ ի ներ-
կայութեան բարձրաստիճան նախարա-
րաց Սակայն չնշանակելու
թէ ո՞ր նախարարաց առջև երեսն վար առ-
նուած է, մինչեւ ես չէ թէ պարծե-
լու՝ այլ իր խօսքին արժէքն ապացու-
ցանելու հարկադրութեամբ կրնամ
յայտնել թէ՛ նոյն-ինքն իշխանութեան
կողմանէ պատիւ գանելով Վահրէի
Միջոց (Արշադոյեաց և հպատակաց
մէջ սեղի ունեցած խնդիրներու հա-
մար հաստատուած երեւելի ատեն մը)
ըսուած համապային խառն ժողովին
գլխաւոր անդամակից էի, և նոյն պաշ-
տօնը Եղբայրս անհիմն զեռ երկու
ալիս յառաջ կը վարէի: Եթէց զատ,
ազգայնոց ընտրութեամբ և թախան-
ձանք՝ ազգային ժողովոյ անդամակցու-
թեան և Առաջնորդական փոխնոր-
դութեան պաշտաման կուգած եմ՝ տիկ-
նոջ կողմանէ յիշեալ խնդիրը երեւան
երեւելն 2-3 տարի ետքը:

Եւ, առանց պարծիլ ուղղելու կը
հարկադրիմ ըսել թէ՛ մայրաքաղաքիս
մէջ ալ՝ ուր կառավարութիւնը և ազ-
գային հասարակութիւնը նուազ հե-
տաքնին չեն անձնական արժանեաց,
հաճեցան պատուել զիս, կառավարու-
թիւնը առ այժմ առեւտրական առաւ-
ջին ժողովոյ անդամակցութեան, իսկ
ազգը ազգային գլխաւոր պաշտօններու
կոչելով զիս: Ուրախ եմ որ առ իմ ու-
նեցայ թէ՛ կառավարութեան և թէ՛
ազգիս ծառայելու՝ ըստ ձեռնհասու-
թեանս: Այս, իբրեւ ազգային անհատ
առ սիրելի ազգս ունեցած անհատա-
կան պարտաւորութիւններս կ'ազգեմ կա-

տարեկ քստ կարի . հետևաբար ինչպէս
'ի Վահրէ' նոյնպէս 'ի Վ. Պօլի' դրաց
ընդաց նուէր տալ փութացայ . և միթէ
կրնայի՞ Պօլոյ ազգային լրագրաց վրայ
արգելք դնել որ չհրատարակեն զա-
նոնք , քանի որ ազատ են անոնք և կրը-
նան իրենց ըստանձնած պարտականու-
թիւններն ըմբռնել . իսկ նամակագիրը
եթէ չուզեր որ անոնք իմ անունս իւ-
րենց էջերուն մէջ առնեն՝ պէտք էր որ
ժամանակին յայտներ եթէ ես գէշու-
թիւններ և զրկողութիւններ ըրած էի
որպէս զի կանխապէս գիտատրով ըստ այ-
նոմ փորձէին . 'Կամակագիրը թերեւ
չգիտէ որ ես Վահրէի մէջ այս անհա-
տական պարտաւորութիւնս կը կատա-
րէի . երբ ազգային դրամական վիճակը
լաւ չէր՝ բաւական մեծ գումար մը տա-
րեկան նուէր կը վճարէի , և դադրե-
ցուցի՝ երբ դրամական վիճակը բարւո-
քեցաւ . Բնթերցողէն կը խնդրեմ նե-
րել ինձ վայրէի մի , բայց առ հարկի
պարտաւորութիւնս պարծիլ թէ՛ այս բարեւ-
քունս ալ իմ ժամանակս եղաւ . ես իշ-
խանութեան արտաքին տեսուչ Ս. Երի-
ճերի փաշային յայանեցի ազգին դը-
րամական ներութիւնը , և անոր ալ՝
Բարձր . փոխարքային իմաց տարու և
օգնութիւն խնդրելու խոստանալով փայ-
ժողովականացս հրաւիրանօք Վարդի-
էլ սրբազանը հաճեցաւ նախ առանձինն
և երկրորդ անգամ ալ ժամանակին փոխ-
առաջնորդ Վրթ . Մանուէլ վարդա-
պետի հետ Բարձր . իշխանին ներկայա-
նալ , և ուրախ եմ որ յաջողեցանք ,
քանզի նորին բարձրութիւնը իւր սո-
փոքական առատաձեւութեամբ բա-
րեհաճեցաւ 1000 ֆէտտան (1 ֆէտտան
6 արտավոր է) գետնին լրացնել ազգին
աղքատաց համար ըրած շնորհ , որով
տարին 1000 լիւրայի մօտ եկամեւ կըր-
նայ ստացուիլ և որ նախորդ եկամեւ
ներուն հետ միանալով , Երկրորդի
ազգային յաւաքագրական գործոց հա-
մար լիովին բաւական ըլլալով , անշուշտ
մասնաւորաց նպատակ պէտք չմնար՝ ե-
թէ բարեք անտեսութիւն մ' ըլլայ .
Երբ , նամակագիրն ալ որ երևելի կան-
ուանի , որ ուրիշները գտնելու , որ ու-
րիշներուն սիրտը քննելու Կատուածա-
յին յատկութիւնը իւր վրայ առած է ,
կրնայ Եւրոպայի արտաքին տեսարանին
ցուցնել թէ ինչ նուէր ըրած է Երկր-
տոսի ազգային անտուկին և ինչ օգուտ
ընձեռած է ազգային յաւաքագրութեան
համար . Եւր , ես հարկադրեցայ մեկ-
նիլ Երկրորդին , բայց ոչ պարտաւոր
և ոչ որ և է յանդիման համար , ինչպէս
աղէկ գիտեն Երկրորդական իշխանութիւն-
ը և Երկրորդի ամեն ազգայն երևելիքը .
Ուրիշ մէկ քանի կէտեր ալ կը գրու-
նեմ զորոյն մէջ , իբր թէ սուս և մեծա-
մրտութիւն է ըսել . թէ Երկրորդի

Բարձր . իշխանին մայրաքաղաքս դան-
ւած ատենը պատիւ ունեցայ իրեն ներ-
կայանալու . Եթէ արգարե անհաւա-
տալի կը թուի և արգարե երևելի մէկն
է ինքը , կրնայ նոյն իսկ 'Երկրին բարձ-
րութեան ստուգել , և պիտի չամշնայ
արգեօք եթէ իմանայ թէ ոչ միայն չու-
գենաւուն մէջ՝ այլ և ապարանք 'Սո-
րին բարձրութեան ներկայանալու պա-
տիւն ունեցայ .
Կանոնք զատ , նամակագիրը իւր
գրոյն մէջ մեծամասնով կը պարծի թէ
իւր ըսածները պաշտօնական վկայու-
թիւնն և արձանագրութեան վրայ կը
հիմնէ . Թերեւս այնպէս կը կարէ որ ե-
թէ ոչ յորոյր Պօլոյի ազգային հասա-
րակութիւնը՝ զէթ ես ալ իմացած չեմ
թէ Վահրէի ազգային ըստա՛յ արգի-
ժողովը ի՛նչպէս հաստատուած է . անի-
կա մէկ կամ երկու անձանց հաճեցաւ ար-
գելնել . և ոչ տեղեւոյն ազգայնոց հա-
ճութեան և ոչ քուէարկութեամբ
կազմուած է . Եւրպայի ժողով մ' ան-
տարակոյս մեր ազգին համար ոչ ընդու-
նելի է և ոչ հաւատարմութեան ար-
ժանի . Իսկ զայլով այս ժողովոյն ար-
ձանագրութեանը , դարձեալ պարզա-
բար կրնամ ըսել թէ ինձ հաւատաւոր
մէկ քանի անձանց համար միայն
նութեան արձագանք է որ երբեք չե-
կրնար արժէք ունենալ . զիս վատահա-
րաւելու և ճշմարիտ եղութիւնը ո-
չընչացնելու համար այնպիսի ձախող
գիւտ մ' է , որ նոյն իսկ իւր պատ 'ի օրտ
ընթացքով կը խայտառակի .
Կանոնք զատ կը ստե՛նամակագիրը
երբ կըսէ թէ՛ "Վարդիէլ սրբազանին
կնիքը չարունակ իւր քով կը գտնուէր" .
Երբարեւ իմ քով կնիք մը կը գտնուէր
բայց ոչ երբեք սրբազանին կնիքը , այլ
ուրիշ կնիք մը (Վ. Երիճ (Բարձր) ան-
հաճ (Մարտ) որ Կատուածագրի փոխ-
նորդ եղող անձանց կրէ սովոր է . Եւս
կնիքը ժողովոյն մէջ յանձնեցի Երթ .
Մանուէլ վարդապետին՝ երբ ասկէ
չորս տարի առաջ սկսաւ Փոխ-առաջ-
նորդի պաշտօն վարել . Եւս ասիկա ուր-
տութիւն և անհեղինակ զրպարտութիւն
մը , որուն հեղինակին աւելի աղէկ է ողջ
ողջ գերեզման լինել . քան թէ այսպի-
սի տարօրինակ վատութեան և խար-
գախութեան դիմել .
Կարգը իւր գալ Երկրորդի համար
եղած փախստեան զրպարտութեան և
պաշտօնական հեռագրութեանը՝ եթէ
իրաւ քուտած են . Կը պատասխանեմ
դարձեալ թէ՛ անիկա անձնական գոր-
ծոց վերաբերեալ հրահանգներս կա-
տարելու համար անպարտաւոր Վահր-
էէն Մալթա գացած և անկէջ Պօլոս
դարձած է . և թէ՛ երբ ուզէ կրնայ
Երկրորդի անցնիլ . Իսկ հեռագրու-
թիւնը չեն կրնար մեղադրել ընել զին-

քը , քան զի իշխանութիւն մը պար-
տաւոր է որ և է բողոքողը մ' ուշ դը-
նել և պետք եղած՝ միջոցներու ձեռ-
նարկել բողոքեալը ներկայացնելու հա-
մար , Երբարաւոր անձ մ' այս գիտա-
լով , կրնայ հաւատալ թէ աներձակ
պատասխանատուութեան մ' ազատելու
համար փախած է . 'Կա մանաւանդ՝
բողոքողին անմիտ ըլլալու է մէկը , որ
այսպիսի ծանուցեալ խարգախ հնարք-
ներու համար երես պահէ .
Եւս ասիկա , . . . խմբագիր , Եւ-
րպայ մէջ հրատարակուած երկրորդ
գրոյն ուղին ու արժէքը , Եւս ասիկա
չէ , կան տակաւին ուրիշ ծանր ըսուած-
ներ և անուանարկիչ բառեր , բայց ես
չուզեցի նշանակել զանոնք և ընթեր-
ցողին նշանակել պատճառել . զանց ըրի
միանգամայն յուսալով որ նամակագիրը
իմ այս զանգուածութեան խրատ քաղե-
լով՝ ուրիշ անգամ ուրիշ մը պատուոյն
վրայ այնպէս անվայել կերպով չյար-
ձակիր և սուս ու պատիւր վէտերով ժո-
ղովորդը քայլակերպեղծեալ անյաջող
փորձերու ձեռնարկեր յամօթ և՛ ի պա-
տասխանատուութիւն անձին , զոր որ-
չափ ալ ծածկէ՛ անշուշտ օր մ' երեւան
պիտի ելնէ հասարակաց տեսնելին առ-
ջեւ , ոչ իւր անձը և ոչ իւր անձին ար-
ժէքը կրնարով միշտ տատանդիւնեղ-
ներքեւ պատասխարէլ .
Կը խնդրեմ . . . խմբագիր , որ
այս երկրորդ պատասխանս ալ պատուա-
կան լրագրոյց յառաջիկայ թուով հը-
րատարակել բարեհաճիք .
Իւսիկաւոր 4 հոկտ . Միտիւն Բէյիզան
1866

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԾԻԱԾԱՆ
Լ Բ Ե Գ Ի Բ
Ազգային , Քաղաքական , Ուսումնական
և Առեւտրական .
Ինչպէս որ քանի մը շարաթ առաջ

յատուկ յայտարարութեամբ ծանուց-
ուած էր , անցեալ շաբաթ օրն այս նոր
լրագրին առաջին թիւն հրատարակուե-
ցաւ խմբագրութեամբ արժանապարհ
Զուխանեան Կարապետ Պատուելին ,
որ երկոր ժամանակ ազգային գրողնե-
րու մէջ հայերէն լեզուի ուսուցչու-
թիւն ըրած է իրաւարդիւնաւոր կեր-
պիւ , բայց քանի մը տարեի 'ի վեր ըսողու-
թիւնը կորուստեալու դժբաղդութեամբ
իր պաշտօնէն և միանգամայն միջնա-
լուծեան միջոցէն զրկուած ըլլալով՝
բարեկամաց խաղաղ անգիտեմ որ նոր լրա-
գիրն հրատարակելու ձեռնարկած է .
Կը խնդրեմ որ մեր նոր պաշտօնակիցը
խմբագրութեան փշաղկը ասպարէզին մէջ
յաջորդութեամբ յառաջ քաշելով՝ հա-
տարակաց օգտին նուիրած օրերը դարձ-
եալ արգելաւոր ընէ թէ՛ ազգին և թէ՛
իրեն համար .
Օրհնանք շաբաթ մէկ անգամ
կը հրատարակուի շաբաթ օրերը՝ Փոռնոջ
լրագրին մեծութեամբ .
Տարեկան գինն է 30 լիւրուշ .
Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝
Եւս-Եւթ . Պալմ խմբին վերի
յարկը թիւ 5 լրագրին գրասենեակը .
Գ . Փախապետ և Գ . Երկան-
եան ընկերաց սենեակը Մեծ մարտի
քով թիւ 26 .
Մարդարեան գրատունը Մէրձան
Չարը .
Վալպիւնի գրատունը Մանուէլ
փաշա , թիւ 137 .
Վահրամանեան գրատունը Մե-
րաքեր Պատուելի , թիւ 103 .
Սամոն . Կատուածագրու աղա
Իսկիճեան .
Բիրտան . Գեորգ աղա Մաղ-
մանեան .
Տրապիւն . Կատուածագրու աղա
Կ . Երկանեան .
Պրուսա՝ Մ . Փախապետ Յ . Օրդա-
եան .
Հալէպ՝ Յ . Յաննէս աղա Բիւրք-
ձիանօք .

Ա. Բ. Ե. Ի. Ս. Ի. Ս. Կ. Ա. Ն.		
ԴՐԱՄԱՅ ԱՐՈՒՆԻՔԻՆԸ		
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	Հինգր. 6	Ուրբաթ 7
8 Հոկտեմբեր	Ղուրուշ 402.20	Ղուրուշ 402.20
Օսմանեան լրա Մէճ . . .	33.39	34.14
Բաժանոց արժաթ . . .		
Եւսալի ռոմուսի . . .		
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 3 Հոկտեմբեր		
Ա. Բ. Ե. Ի. Ս.		
Յորեն թայլան կարծր	00—00	
» Իսմայիլ	00—00	
» Բուժ . Պալլիք	00—00	
» Վառնա	26—28	
» Իպրայիլ կալուղ	18—24	
» Կալաց	00—00	
» Պուրկաղ	26—27	
Երկրորդային կալաց	14—15	
Գարի	— 14	
Մ Ե Ս Ս Ի Ս		
Պրուսա կարճ թէ ֆէ	370—380	
» երկան »	360—380	
Շաքի հոկտեմբեր		
» Պարսկաս .	50—54	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ		
Բաժանակ Պալլիք	Հոկտայ	Ղուրուշ
» Կէլիք	»	—14
» Ուսումն	»	—14
» Ուսումն	»	—12.20
» Ուսումն	»	—11
Բուրք Երկրորդի լրագրուած »	»	—15
» » չլուծած »	»	—7
» Պանարմա չլուծած »	»	—7
ձէյրի Երկրորդի »	»	—13
» Բոլսապ »	»	—11
» Զորուս »	»	—09
Մաղը սեւ »	»	—15
» ձերմակ »	»	—0
Թիֆլիք Երկրորդի »	»	—48
Աֆիսի Պալլիք »	»	—255
Բիթլիք Տերեւ ըստուած »	»	00—23
Սալէպ Տաճկաստանի »	»	—15
Մեղրամու գեղին Տրապիլ »	»	—22
» Մաւոս »	»	—21
Մուսամբուսիլի »	»	—0
Կաւաւաթի հոնտ Բուժ . Գիլէ »	»	—
» Պանարմա »	»	—
Ձէթ Ալլիք »	Հոկտայ	—8
» Կիրիտ »	»	—8
Աճաւ (Սալոս) Գանդա »	»	—7.20
» » Միսիլի »	»	—7
Բրինձ Երկրորդի Բէյի »	»	—4.10
» Տիմաթ »	»	—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ		
Խաչմէ Ուսումն Գալիս 100 հոկտ	Հոկտայ	Ղուրուշ
Շաք . Ղուրուշ 401.10 »	»	900—1000
» Փոշի »	»	—
» Հո . Ղուրուշ »	»	—
» Փոշի »	»	—255
Գաղ . Ղուրուշ »	»	—295
» Փոշի »	»	—250
Մնաղ (Գալիս) »	»	—680
Պալիք (Գալիս) »	Հոկտայ	—6
Կեղակ (Գալիս) Պալիք »	»	—135
» Մաւոս »	»	—120
Մնաղ (Գալիս) »	»	—7
Պալիք (Գալիս) »	»	—180
Կալար (Գալիս) »	»	—33
Բիթլիք (Գալիս) Ղուրուշ »	»	—335
Ձիւք տախտակ թիւ 7—12 Հոկտ »	»	—7
Երկրորդ Մնաղ . Տաճկաստանի կոդ »	»	68—70
» Տախտակ 1—14 »	»	—
» Բեւեղ »	»	72—73
» Բուրակ »	»	135—140
» Բուրակ »	»	120—130
Բարձր Վարիլ 39 Հոկտ »	»	—118
Խալիք ձէթ . Ղուրուշ »	»	—250
» Պէլ »	»	—
» Բիթլիք »	»	—
Մաւոս ձէթ Վիլիսի »	Հոկտայ	—46
» Բիթլիսի »	»	—15

Մասիս լրագրոյ բաժանորդութեան տե-
ղերն են՝ Կ . Պոլիս Զինիլի խմբի վերի յար-
կը Թ . 7, Մասիսի խմբագրատունը .
Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց սենեակները :
ԻԶՄԻՐ . Յարութիւն աղա Տեւեհան .
ՆԻԿՈՒՄԻՐԻՍ . Ռաֆայէլ աղա Բանդուկ-
եան .
ԱՍՏԱՐԱՐԱՐ . Պ . Յալիք Սալադիեան .
ԹԵՐԵՐԱՐԱՐ . Յարութիւն աղա Շու-
շանեան .
ԱՆԴՐԵԱՆՈՒՊՈԼԻՍ . Մանուէլ Սու-
րիս աղա Գալիսիեան :
ՏՐԱՊԵՐԱՐ . Պ . Սալադիեան .
ԿԱՐԻՍ . Կարապետ պատուելի Ջա-
րաբեան .
ՀԱԼԵՊ . Նիկողայոս աղա Տեր Մար-
գարեան .
ԵՐԱՅԱՍ . Ընթերցասիրաց Թանգարան .
ՎԱՍ . Գրիգոր աղա Իսաճանեան .
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ու-
ղղեցեալ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնան
ըղբակցիլ :

Խմբագիր-Տնօրէն
Կ . Ս . ԻՆՔԻՆԻՅԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ . ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԻՍԱՆ